Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria C

C/2025/107

10.1.2025

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Od zariadení na spracovanie odpadu k zariadeniam na získavanie zdrojov

(stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(C/2025/107)

Spravodajca: **Anastasis YIAPANIS**

Spoluspravodajca: **Michal PINTÉR**

Poradcovia	Mihai IVAŞCU (za spravodajca skupiny III) Alexandra ŠARINOVÁ (za spoluspravodajcu kat. 1)
Rozhodnutie plenárneho zhromaždenia	18. 1. 2024
Právny základ	článok 52 ods. 2 rokovacieho poriadku
Príslušná sekcia	poradná komisia pre priemyselné zmeny
Prijaté v sekcii	24. 9. 2024
Prijaté na plenárnom zasadnutí	23. 10. 2024
Plenárne zasadnutie č.	591
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	243/1/4

1. Závery a odporúčania

1.1. Vznik odpadu, ktorý je spôsobený rastom populácie, urbanizáciou, industrializáciou a hospodárskym rozvojom, si vyžaduje udržateľné postupy nakladania s odpadom, aby sa dosiahli ciele udržateľného rozvoja. Pritom sa treba zamerať na minimalizáciu vzniku odpadu jeho predchádzaním a zvýšením možnosti jeho opätovnej použiteľnosti. Podniky, vlády a občania hľadajú udržateľné riešenia v oblasti nakladania s odpadom, čo si vyžaduje prejsť od lineárnej koncepcie „z produktu odpad“ k prístupu „odpad ako zdroj“.

1.2. EHSV sa domnieva, že je nevyhnutné uprednostniť diskusie na úrovni EÚ o nakladaní s odpadom a zaviesť revidovanú stratégiu, ktorá by zahŕňala priekopnícke projekty zamerané na zlepšenie recyklácie a zhodnocovania zdrojov a zároveň na zníženie výskytu skládok. Priemysel sa musí podporovať pri zavádzaní spoľahlivých a inovatívnych technologických riešení prostredníctvom cielených finančných zdrojov na výskum a vývoj, pilotné projekty a rozširovanie najmodernejších technológií pre zariadenia na získavanie zdrojov.

1.3. Efektívne cezhraničné nakladanie s odpadom a jeho regulácia ako kľúčovej suroviny pomocou vhodných noriem podľa nariadenia REACH a kritérií týkajúcich sa stavu konca odpadu, podporí inovácie a stimuluje trhy s druhotnými surovinami. EHSV žiada dohľad na úrovni EÚ s cieľom riešiť prípady porušovania predpisov a zefektívniť výrobný reťazec pomocou budúcich investícií.

1.4. Výbor naliehavo vyzýva na zavedenie ďalších politík na úrovni EÚ a členských štátov, ktoré budú zamerané na zlepšenie systémov zberu odpadu, investície do moderných technológií triedenia, účinné presadzovanie platných predpisov a na zavedenie harmonizovaných pokút v členských štátoch s cieľom zamedziť nezákonnému nakladaniu s odpadom. Zavedením poplatku za znečistenie a zároveň riešením otázky týkajúcej sa nákladov na recykláciu možno zdôrazniť ekonomické odôvodnenie recyklácie.

1.5. EHSV podporuje rozsiahlu harmonizáciu noriem pre zhodnotené materiály s cieľom zabezpečiť rovnaké podmienky pre prvotné a druhotné suroviny v celej Únii a zabrániť ich roztrieštenej regulácii na jednotlivých vnútroštátnych úrovniach.

1.6. Niekoľko dostupných technológií, ako sú zariadenia na výrobu vody z odpadu, výroba vodíka z odpadu, využívanie lôžkového popola zo spaľovania a popolčeka, technológie na výrobu palív z odpadu a čistenie odpadových vôd, má potenciál prejsť od súčasných paradigiem nakladania s odpadom k prístupu orientovanému na zdroje a podporiť priemyselnú symbiózu. Potrebná je podpora inovatívnych technológií zhodnocovania a funkčných trhov so zhodnotenými materiálmi, ako aj regulačné prostredie, ktoré stimuluje prechod od likvidácie neudržateľných materiálov k výrobe vysokokvalitných druhotných materiálov.

1.7. EHSV žiada, aby sa zvýšili finančné stimuly a podpora rozvoja a zavádzania inovatívnych technológií (ako sú internet vecí, roboty založené na umelej inteligencii, pneumatické potrubia, technológia blockchainu, chemická recyklácia, moderné techniky triedenia materiálov, drony a satelitné snímkovanie) a zároveň, aby sa dodržiavali zásady hierarchie odpadového hospodárstva. Financovanie Európskou investičnou bankou (EIB) určené na nakladanie s odpadom by sa malo rozšíriť a zefektívniť tak, aby sa uprednostňovali investície, ktoré podporujú integrované zhodnocovanie zdrojov z odpadu.

1.8. V súlade s prioritami európskej modrej dohody EHSV dôrazne podporuje maximalizáciu zhodnocovania živín z odpadových vôd, čistiarenského kalu a iných zdrojov prostredníctvom najlepších postupov čistenia, recyklácie a metód zhodnocovania zdrojov zameraných na zachytávanie cenných minerálov.

1.9. EHSV uznáva, že sú potrebné špecializované programy na zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu pracovníkov v oblasti spracovania priemyselného odpadu. Zelená a digitálna transformácia menia povahu a rozsah pracovných miest v odvetví odpadového hospodárstva, čo si vyžaduje dodatočné investície do ľudského kapitálu na všetkých úrovniach zručností a všetkých funkcií. EHSV sa zasadzuje za trvalé zapájanie sociálnych partnerov do navrhovania a vykonávania takýchto programov, aby sa uľahčilo spoločné chápanie odvetvových výziev a riešení pre pracovníkov.

1.10. Podpora aktívneho zapojenia miestnych a regionálnych samospráv do transformácie nakladania s odpadom na integrované zhodnocovanie zdrojov má zásadný význam pre napredovanie obehového hospodárstva. Je potrebné posilniť riadenie na úrovni obcí, aby sa vytvorili potrebné kompetencie, spôsobilosti a kapacity pre nové investície a regulačné rámce, ktoré podporujú inovácie v oblasti nakladania s odpadom a zdrojmi.

1.11. EHSV sa domnieva, že je potrebné podporovať a financovať informačné kampane s cieľom informovať občanov EÚ o predchádzaní vzniku odpadu, zodpovednosti výrobcov a ochrane životného prostredia. Vzdelávanie verejnosti o odpadovom hospodárstve, recyklácii a obehovom hospodárstve povedie k zásadným zmenám správania.

2. **Všeobecné pripomienky**

2.1. V Programe OSN pre životné prostredie ([1]) sa uvádza, že na svete sa ročne vyprodukuje 2,1 miliardy ton tuhého komunálneho odpadu, pričom sa predpokladá, že do roku 2050 sa tento objem zvýši na 3,8 miliardy ton. Vznik odpadu je nevyhnutným výsledkom populačného rastu, urbanizácie, industrializácie a hospodárskeho rozvoja. Európska komisia zdôrazňuje, že „polovica celkových emisií skleníkových plynov a viac ako 90 % straty biodiverzity a nedostatku vody je spôsobená ťažbou a spracovaním zdrojov ([2])."

2.2. Začlenenie udržateľných postupov nakladania s odpadom má zásadný význam pre dosiahnutie cieľov udržateľného rozvoja a podporu udržateľnejšej budúcnosti. Najúčinnejším spôsobom je minimalizácia vzniku odpadu pri zdroji, počnúc prevenciou a zvýšeným dôrazom na opätovnú použiteľnosť. V skutočne obehovom systéme je odpad len zmesou zdrojov, ktoré ešte neboli správne vytriedené alebo spracované (ale môžu byť). Po vyčerpaní všetkých zásob primárnych surovín sa však odpad stane ich jediným zdrojom.

2.3. Odpad možno všeobecne vymedziť ako neúmyselný výsledok spotreby a výroby. Odpad je však rovnako rôznorodý ako jeho zdroje a možno ho klasifikovať rôznymi spôsobmi (podľa materiálu, typu výrobku, zdroja, úrovne nebezpečnosti atď.). Toto stanovisko EHSV sa zameriava predovšetkým na tuhý komunálny odpad, ktorý sa týka odpadu vyprodukovaného domácnosťami, maloobchodom a malými podnikmi, verejnými službami a inými podobnými subjektmi. Nepatrí sem nekomunálny odpad, ako je stavebný, priemyselný, poľnohospodársky alebo zdravotnícky odpad.

([1]) Global Waste Management Outlook 2024 (unep.org).
([2]) Eur-Lex – *Nový akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo*.

2.4. Zabezpečenie prístupu k surovinám a zároveň zabránenie nadmernej závislosti od tretích krajín sa pre EÚ ukázala ako významná environmentálna a geopolitická výzva. Zhodnocovanie energie a materiálov z odpadu pomáha obmedziť potrebu ťažby fosílnych palív a surovín a minimalizovať súvisiace emisie skleníkových plynov z ťažobných činností, pričom sa ním podporuje energetická a surovinová bezpečnosť v EÚ.

2.5. Nakladanie s odpadom v EÚ je založené na päťstupňovej hierarchii odpadového hospodárstva, ktorá bola stanovená a je právne záväzná na základe rámcovej smernice o odpade ([3]) a od podnikov v EÚ vyžaduje, aby uplatňovali najlepšie techniky nakladania s odpadom ([4]). Skládkovanie je „posledné riešenie“ (činnosť zneškodnenia), po ktorom nasledujú procesy energetického zhodnocovania odpadu (spaľovanie). Hromadné skládkovanie má potenciál zničiť cenné materiály a živiny, ktoré by sa mohli zhodnocovať, ale mnohé členské štáty EÚ sú od neho veľmi závislé. V čase, keď podniky, vlády a občania hľadajú udržateľné riešenia nakladania s odpadom, lineárna paradigma „z produktu odpad“ sa musí posunúť smerom ku koncepcii „odpad ako zdroj“.

3. **Zaobchádzanie s odpadom ako so zdrojom**

3.1. EHSV oceňuje úsilie v oblasti súčasných právnych predpisov EÚ o odpadoch, zdôrazňuje však, že je potrebné uprednostniť diskusie o právnych predpisoch a nakladaní s odpadom na úrovni EÚ. Tieto diskusie by sa mali týkať aktualizovaných stratégií, inovatívnych technológií a techník riadenia, podpory zásad obehovosti a odstraňovania regulačných prekážok brániacich rozvoju obehového systému. Takéto diskusie by mali byť v súlade s cieľmi EÚ uvedenými v nariadení o obaloch a odpadoch z obalov, rámcovej smernici o odpade, smernici o čistení komunálnych odpadových vôd a nariadení o preprave odpadu. Odporúča sa, aby sa pre materiály, ako je fosfor, dusík, kovy atď., stanovili ciele zhodnocovania a aby sa vo všetkých nových a revidovaných právnych predpisoch EÚ uplatňovala logika odpadu ako zdroja so zámerom zabrániť zbytočným regulačným alebo ekonomickým sankciám za využívanie surovín získaných z odpadu. V rámci aktu o kritických surovinách sa podporuje oveľa silnejšie a širšie zameranie na recykláciu.

3.2. Musia sa zaviesť účinné technológie nakladania s odpadom s cieľom zvýšiť recykláciu a zhodnocovanie a zároveň znížiť výskyt skládok. EÚ musí podporovať priemysel pri zavádzaní jeho najnovších technologických riešení a zamerať sa na rozsiahle zavádzanie a vykonávanie. Primeraná a cielená finančná podpora výskumu a vývoja, pilotných projektov a rozširovania inovačných technológií pre zariadenia na získavanie zdrojov zníži ich náklady. Mal by sa zvýšiť a zefektívniť konkrétny tok financovania zo strany EIB určený na odpadové hospodárstvo s cieľom zamerať sa na investície, ktoré prispievajú k prechodu na obehové hospodárstvo a k integrovanému zhodnocovaniu zdrojov z odpadu. Pri rozdeľovaní finančnej podpory by sa mali zohľadniť územné aspekty.

3.3. Na zlepšenie postupov nakladania s odpadom je potrebné vypracovať ukazovatele výkonnosti a normalizované ukazovatele, ktoré by zahŕňali širokú škálu rozmerov a išli by nad rámec čisto ekonomických alebo environmentálnych aspektov a zahŕňali by aj sociálne faktory.

3.4. Výbor žiadal, aby EÚ podporovala „svoje vlastné odvetvie spracovania odpadov a nakladania s nimi prípravou druhotných surovín na recykláciu vo výrobných procesoch“ a zmenila „platné právne predpisy o odpadoch tak, aby prednosť dostala recyklácia a obeh kritických a strategických surovín s najväčším technickým a ekonomickým recyklačným potenciálom (uskutočniteľnosť) ([5])." Pri riešení nákladov na recykláciu môže zavedenie nákladov na znečisťovanie prispieť k vytvoreniu trhu s recykláciou.

([3]) Konsolidované znenie Eur-lex – Smernica 2008/98/ES.

([4]) Základom nakladania s odpadom v EÚ je päťstupňová „hierarchia odpadového hospodárstva“ stanovená v rámcovej smernici o odpade. Stanovuje sa ňou poradie preferencií pri nakladaní s odpadom a jeho zneškodňovaní.

([5]) Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovuje rámec na zaistenie bezpečných a udržateľných dodávok kritických surovín a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 168/2013, (EÚ) 2018/858, 2018/1724 a (EÚ) 2019/1020 [COM(2023) 160 final — 2023/0079 (COD)] Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Bezpečné a udržateľné dodávky kritických surovín na podporu dvojakej transformácie [COM(2023) 165 final] (Ú. v. EÚ C 349, 29.9.2023, s. 142).

4. **Prechod od nakladania s konvenčným odpadom k integrovanému komplexnému hospodáreniu so zdrojmi**

4.1. EHSV vyzýva na zlepšenie prevádzky a účinnosti skládok zavedením novej infraštruktúry, spracovania a technologických nástrojov. Európa potrebuje účinnejšie techniky triedenia a podporovať využívanie procesov energetického zhodnocovania odpadu a integrovaných zariadení na zhodnocovanie zdrojov namiesto skládok, keďže tie umožňujú spracovanie tuhého odpadu na výrobu elektrickej energie a iných výstupných materiálov.

4.2. Podporovaním spolupráce s výskumnými centrami pri vývoji špičkových technológií možno dosiahnuť pokrok v inováciách v oblasti energetického zhodnocovania odpadu, a tým zvýšiť efektívnosť využívania zdrojov znížením množstva odpadu na skládkach a zachovaním surovín. EHSV zdôrazňuje, že pri plánovaní postupov energetického zhodnocovania odpadu by sa mala dodržiavať zásada hierarchie odpadového hospodárstva, pričom by sa malo zohľadniť hľadisko životného cyklu, a žiada, aby sa vytvorila politika a finančná podpora (napr. uznaním postupov energetického zhodnocovania odpadu v delegovaných aktoch EÚ o taxonómii) na vytvorenie podnikateľského a environmentálneho hľadiska pre technológie v oblasti energetického zhodnocovania odpadu, ktoré zahŕňajú procesy zhodnocovania materiálov, ako je spracovanie lôžkového popola a ťažba kovov, s cieľom pomôcť získať druhotné suroviny a živiny a znížiť množstvo nebezpečného odpadu a skládkovania.

4.3. V budúcich právnych predpisoch o odpade na úrovni EÚ aj na úrovni členských štátov by sa mal uznať systémový prínos zariadení na získavanie zdrojov, mala by sa poskytovať podpora na zhodnocovanie zdrojov z odpadu a zariadenia, ako sú zariadenia na zhodnocovanie zdrojov alebo čistiarne odpadových vôd, by sa mali klasifikovať ako centrá zdrojov, ktoré zabezpečujú nielen teplo, elektrinu alebo vodu, ale aj zachytávaný uhlík, živiny, zhodnotené kovy a organické materiály ako alternatíva k prvotným materiálom. Odpad by sa mal považovať za kľúčovú surovinu a mal by sa regulovať ako taký, a to aj stanovením vhodných noriem podľa nariadenia REACH a kritérií týkajúcich sa stavu konca odpadu a účinným riadením cezhraničnej prepravy odpadu. Udelenie označenia „stav konca odpadu“ novým a inovatívnym materiálom podporí inovácie a bude stimulovať trhy s druhotnými materiálmi. Kontrola na úrovni EÚ je dôležitá, keďže k porušeniam v oblasti nakladania s odpadom často dochádza tam, kde je dohľad najslabší.

4.4. Členské štáty sa musia snažiť v čo najväčšej miere čerpať finančné prostriedky EÚ a investície nasmerovať do obehového hospodárstva. EHSV vyzýva, aby sa na úrovni EÚ a jednotlivých členských štátov prijali ďalšie politické opatrenia zamerané na zlepšenie systémov triedenia a zberu odpadu, a aby sa tiež investovalo do moderných technológií triedenia s cieľom maximalizovať mieru recyklácie. Separovanie zdrojov je jednou z najdôležitejších operácií na začiatku reťazca odpadového hospodárstva a predstavuje rozhodujúce úsilie na zabezpečenie kvalitnej recyklácie, pričom zahŕňa priamu účasť spotrebiteľov. Okrem toho musí byť presadzovanie existujúcich predpisov o nakladaní s odpadom sprevádzané novými opatreniami na zabezpečenie ich dodržiavania a minimalizáciu nezákonných činností v oblasti odpadu. V tejto súvislosti sa musí stanoviť harmonizovaná výška pokút, ktoré sa budú uplatňovať vo všetkých členských štátoch.

4.5. Spomedzi dostupných technológií pre budúce integrované zariadenia na zhodnocovanie zdrojov majú niektoré potenciál prejsť od súčasného nakladania s odpadom k prístupu orientovanému na zdroje. Patria sem **zariadenia na získavanie vody z odpadu** a integrované systémy premeny odpadu na vodu, ktoré využívajú energiu z odpadu na prevádzku zariadení na odsoľovanie morskej vody. Technológia **výroby vodíka z odpadu** využíva elektrickú energiu získanú spaľovaním na výrobu obnoviteľného vodíka s nízkymi emisiami uhlíka z miestnych zdrojov. **Lôžkový popol zo spaľovania, ako aj popolček**, ktoré sú zvyškami zo spaľovania, majú potenciál ako zdroje druhotných surovín. Je nevyhnutné stimulovať zhodnocovanie kovov, minerálov, kameniva, draslíka, sodíka a vápnika vo forme soli na úrovni EÚ prostredníctvom vhodných právnych predpisov a odstránením regulačných prekážok, ktoré v súčasnosti podporujú spätné zasypávanie. Okrem toho rôzne technológie na **výrobu palív z odpadu** (bioplyn, metán, syntézny plyn, e-palivá atď.) by mohli presmerovať značné množstvo tuhého komunálneho odpadu zo skládok. Pokiaľ ide **o čistenie odpadových vôd**, integrácia **zhodnocovania fosforu** do udržateľného nakladania s kalmi si vyžaduje vhodný regulačný rámec.

4.6. Keďže neexistujú pravidlá alebo právne predpisy na európskej úrovni, uvedené zhodnotené materiály riadia v súčasnosti členské štáty EÚ na vnútroštátnej úrovni. To bráni ich opätovnému obehovému použitiu a plnému zhodnoteniu. Na podporu zhodnocovania zdrojov z týchto látok bude potrebné prijať niekoľko politických opatrení, ako aj predvídateľné a stabilné normy a politiky na zabezpečenie nákladovej efektívnosti týchto technológií. Na zabezpečenie rovnakých podmienok je nutná podpora inovačných technológií v oblasti zhodnocovania a funkčných trhov so zhodnotenými materiálmi. Regulačné prostredie musí povzbudzovať k prechodu od nakladania s neudržateľnými materiálmi k produkovaniu vysokokvalitných druhotných materiálov. Zachovanie kvality vstupných materiálov na ďalšie spracovanie si vyžaduje dobre navrhnuté a flexibilné povoľovanie a schvaľovanie chemických látok.

4.7. Ak sa má realizovať zmena, keď sa z odpadu získavajú zdroje, a dosiahnuť plne obehové hospodárstvo, je nevyhnutné odstrániť niekoľko regulačných prekážok. EHSV odporúča, aby sa v úzkej spolupráci s priemyselnými odvetviami opätovne preskúmali právne predpisy EÚ, ktoré zakazujú používanie recyklovaných surovín a recyklovaných živín v rôznych odvetviach vrátane poľnohospodárstva/ekologického poľnohospodárstva, chovu zvierat, akvakultúry atď. Regulácia by mala uprednostňovať kvalitu výrobkov pred ich pôvodom a trhové podmienky sa musia upraviť tak, aby boli rovnaké pre recyklované a prvotné materiály.

4.8. V súlade s európskou modrou dohodou ([6]) sa EHSV dôrazne zasadzuje za optimálne zhodnocovanie živín z odpadových vôd, čistiarenského kalu a iných zdrojov prostredníctvom najlepších postupov, recyklácie a zhodnocovania s cieľom zachytávať dusík, fosfor a draslík. Zhodnocovanie by pomohlo znížiť dovoz týchto materiálov do EÚ a zároveň využívať moderné technológie na odstraňovanie ťažkých kovov a mikroplastov, čím sa zabráni ich hromadeniu v pôde a kontaminácii. Na uľahčenie posunu k plne obehovému vodohospodárstvu a nakladaniu s odpadovými vodami a kalmi má zásadný význam uprednostňovanie technológií na zhodnocovanie fosforu a iných materiálov. Mala by sa vypracovať osobitná stratégia pre udržateľné zhodnocovanie zdrojov z odpadových vôd s cielenými opatreniami na úrovni EÚ aj členských štátov so zámerom povzbudiť prevádzkovateľov čistiarní odpadových vôd, aby sa ujali týchto dodatočných úloh a zabezpečili vysokú kvalitu privádzaných odpadových vôd určených na zhodnocovanie.

Iné inovatívne riešenia

4.9. V Európe mnohé nové technológie nakladania s odpadom využívajú **internet vecí** na zvýšenie efektívnosti zberu odpadu. Snímače internetu vecí možno integrovať do odpadových košov s cieľom monitorovať úrovne plnenia v reálnom čase a optimalizovať spôsoby a harmonogramy zberu odpadu. **Roboty s umelou inteligenciou** možno naprogramovať tak, aby rýchlo a presne rozlišovali rôzne materiály, pričom recyklačné centrá už túto technológiu používajú, aby zlepšili efektívnosť a presnosť recyklačných zariadení. Pod verejnými nádobami na odpad sa môžu umiestniť **pneumatické potrubia** na prepravu odpadu priamo do spracovateľských stredísk, čím sa tradičný zber odpadu stane nepotrebným. **Technológia blockchainu** umožňuje sledovať odpad počas celého jeho životného cyklu, čím sa zabezpečí transparentnosť a zodpovednosť v procesoch týkajúcich sa nakladania s odpadom. **Chemická recyklácia** a **moderné techniky triedenia materiálov** môžu zlepšiť kvalitu a efektívnosť recyklačných procesov. **Drony a družicové snímkovanie** sa môžu použiť na letecké monitorovanie skládok odpadu, nezákonných činností na skládkach a riadenia skládok, čím sa zlepší dohľad a presadzovanie práva v tejto oblasti.

4.10. EHSV žiada, aby sa zvýšili finančné stimuly a podpora týchto technológií a postupov v oblasti nakladania s odpadom a aby sa zároveň dodržiavala hierarchia odpadového hospodárstva. Výbor už uviedol, že tieto kroky si budú vyžadovať „prijatie vhodných politík na budovanie nových recyklačných a technologickú modernizáciu existujúcich prevádzok, a to aj prostredníctvom národných plánov obnovy a odolnosti ([7])."

5. **Ľudský kapitál a zvyšovanie informovanosti**

5.1. Pracovníci v odpadovom priemysle si budú musieť zvyšovať a dopĺňať kvalifikáciu a úroveň zručností, aby sa prispôsobili novým technológiám. Je potrebné zabezpečiť primerané investície do infraštruktúry ľudského kapitálu s plným zapojením sociálnych partnerov. Očakáva sa, že prechodom na obehovejšie odpadové hospodárstvo sa vytvorí viac pracovných miest, keďže pokročilé procesy zhodnocovania zdrojov sú zvyčajne náročnejšie na pracovnú silu ako skládkovanie alebo spaľovanie. Odhaduje sa, že len v oblasti nakladania s odpadom by sa mohlo vytvoriť ďalších 50 000 pracovných miest, ak by sa v plnej miere realizovali ciele zeleného hospodárstva ([8]). Navyše sa očakáva, že sa zvýši úroveň zručností pracovníkov v oblasti nakladania s odpadom, čo zahŕňa širšiu škálu digitálnych zručností a konkrétne znalosti v oblasti produktového/výstupného a procesného inžinierstva.

5.2. Prehodnotenie prístupu EÚ k nakladaniu s odpadom priamo ovplyvní potrebu ďalšieho vzdelávania a odbornej prípravy pracovníkov. Zahŕňa to zvyšovanie informovanosti pracovníkov o zásadách udržateľnosti a inovatívnych technológiách a väčší dôraz na zásady týkajúce sa zdravia a bezpečnosti. Rozsiahly sociálny dialóg v tomto odvetví môže uľahčiť spoločné chápanie týchto požiadaviek a poskytnúť riešenia, ktoré akceptujú všetky kľúčové zainteresované strany. Mala by sa podporovať a uľahčovať pokračujúca spolupráca so sociálnymi partnermi a inými príslušnými zainteresovanými stranami na medziodvetvovej a vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ.

5.3. Miestne a regionálne samosprávy sú kľúčovými hnacími silami iniciatív v oblasti nakladania s odpadom a zdrojov, ktoré presadzujú udržateľný rozvoj a obehové hospodárstvo. Riadia infraštruktúru, vykonávajú právne predpisy, organizujú zber a zneškodňovanie odpadu a zvyšujú informovanosť verejnosti. Ich aktívne zapojenie do transformácie nakladania s odpadom na plne integrované zhodnocovanie zdrojov má zásadný význam pre napredovanie obehového hospodárstva a realizáciu inovačných projektov. Podpora správy na úrovni obcí je kľúčová pre posilnenie kompetencií, schopností a kapacít miestnych samospráv pri realizácii nových investícií a regulačného rámca, ktorý stimuluje inovácie v oblasti riadenia nakladania s odpadom a riadenia zdrojov.

([6]) Vyhlásenie o prijatí európskej modrej dohody.

([7]) Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Udržateľná recyklácia, využívanie druhotných surovín a spravodlivá transformácia v európskom hutníctve železných a neželezných kovov (stanovisko z vlastnej iniciatívy) (Ú. v. EÚ C 140, 21.4.2023, s. 1 – 7).

([8]) Friends of the Earth, 2010, *More jobs, less waste: Potential for job creation through higher rates of recycling in the UK and EU* (Viac pracovných miest, menej plytvania: Potenciál tvorby pracovných miest prostredníctvom vyššej miery recyklácie v Spojenom kráľovstve a EÚ).

5.4. EHSV sa domnieva, že je potrebné podporovať a financovať kampane na zvyšovanie povedomia medzi občiankami a občanmi EÚ o predchádzaní vzniku odpadu a znižovaní jeho objemu, zodpovednosti výrobcov a ochrane životného prostredia. Obyvatelia EÚ zohrávajú veľmi zásadnú úlohu pri prechode na obehovosť, v dôsledku čoho je ich zapájanie do takýchto kampaní životne dôležité. Okrem toho sa ochrana údajov musí stať prioritou, aby sa zabezpečilo, že odvetvie odpadového hospodárstva EÚ bude v súlade s nariadeniami, zvýši sa prevádzková efektívnosť a zachová dôvera verejnosti a ostatných zainteresovaných strán.

5.5. Výbor podporuje programy a informačné kampane, ktoré propagujú opätovné použitie, recykláciu a zhodnocovanie materiálov s cieľom znížiť závislosť od skládok a spaľovania bez energetického zhodnocovania. Vzdelávanie verejnosti o význame odpadového hospodárstva, recyklácie a obehového hospodárstva podporí veľmi potrebnú zmenu správania.

V Bruseli 23. októbra 2024

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Oliver RÖPKE